

Vilho Lampi Oulussa

Vilho Lampi on jälleen Oulussa, syntymäkaupungissaan. Kävimme kertaalleen kiertämässä suuren näyttelyn Oulun taidemuseossa, hiljaa, rauhallisesti. Vieläkin rauhallisemmin voisi vieraila, tuntikausia. Viimeksi olen katsellut Lammen tauluja Limingassa taiteilijan nimikkomuseossa parhaassa mahdollisessa seurassa, taiteilija **Matti Lammen** kanssa. Sitä ennen Helsingissä, mutta sielläkään ei ollut esillä näin monta taulua.

Jotain kritiikkiäkin tämän

Oulun näyttelyn kokoamisesta ja asetelusta kai on esitetty, mutta minusta se on valtava näyttely ja hienosti ripustettu. Kulttuuriteko, kertakaikkiaan.

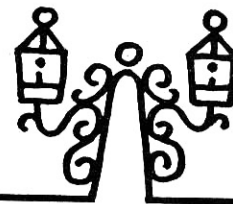
Poistuessamme totesimme, että yksi puuttui: Huijarit. Kysyimme sitä, mutta emme siihen hätään saaneet vastausta, tuskin saammekaan. Puhuimme yhdestä puuttuvasta, mutta kuulimme hämmästyseksemme, että tarjonta oli ollut niin runsas, että 70 taulua oli jouduttu palauttamaan. Olisipa näyttelysuunnitelma tehty niin ajoissa, että koko alakerta olisi ollut varattavissa Lammele!

Huijarit!

Kysymys on maalauksesta, jonka nimi yhtä hyvin voisi olla "Hevoshuijarit", koska siihen on kuvattu kaksi hevosella hurjastelevaa miestä. Missähän on tämä suurikokoinen taulu, 1,40x1,90 m? Minä muistan sen aina, kun näen Vilho Lammen tauluja. Näin sen ensimmäisen kerran Limingassa apteekkari **N.H. Malinkodissa**, jossa oli muitakin poismenneen taiteilijan töitä. Niitä olisi ollut siihen aikaan saatavissa, vaikka olisi ollut köyhempikin mies kuin Limingan apteekkari. Hyvinkin yllättävissä "kylmäkomerossa" niitä näin.

Vuoden 1953 huhtikuussa järjesti Merikoskikerho r.y. Oulun I taidepäivät, hieno ohjelma, jossa olivat edustettuina kaikki taiteen alat.

Panu

Ynnin (edesmenneeseen) Suurhalliin järjestettiin suuri taidenäyttely, jonka yhtenä osana oli elävien taiteilijoiden näyttely, toisena osana **Juho Mäkelän** ja Vilho Lammen muistonäyttelyt, ensimmäiset toisen maailmansodan jälkeen. Ne näyttelyt, jotka ratkaisevasti palauttivat molemmat taiteilijat päivän puheenaiheiksi.

Kaltion toimittaja tiesi kai sen etukäteen, koska Merikoskikerho ja Kaltio olivat jokseenkin yksi ja sama asia. Toimittaja sijoitti seuraavan Kaltion, numero 2/1953, kansikuvaksi kuvan Lammen Huijareista ja totesi kuvatekstin päätteeksi: "Työ oli mm. Moskovan Näyttelyssä 1934 ja tulee Oulun taidepäiville 10.—12.4. Vilho Lammen muistonäyttelyyn."

Olimme ripustamassa näyttelyä, kun hoksasin ruveta kyselemään, missä Huijarit oli. Iso taulu, mutta ei ollut Ynnillä! Johan on kummaa, kiivastuin. Koska tiesin, että taulun kuva on seuraavana päivänä tulevan Kaltion kannessa, sanoin, että Huijarit pitää saada paikalle ja äkkiä. Siitä vain soittamaan Malille, jonka jälkeen taulua lähdettiin pikavauhtia hakemaan. **Eeli Aallolla** oli pieni pakettiauto, jolla hän lähti kyytiin ja kaveriksi. Huijarit kiidätettiin Ouluun ja Ynnin halliin, kunniapaikalle.

Niinpä en vähällä unohda tätä taulua, jonka jäljillä en ole pysynyt. Mutta Malille nostan hengessä hattua. Ee-

lille ei tarvitse nostaa, sillä hänelle asia oli yhtä tärkeä kuin minullekin. Eeli on sittemmin kirjoittanut Lammesta ja tehnyt paljon muutakin hänen muistamisensa hyväksi, niin kuin valistunut lukija tietää.

Sanomalehdessä palautettiin mieleen myös **Paavo Rintalan** kirja Jumala on kauneus, josta moni meistä on löytänyt Vilho Lammen, vaikka teos ei olekaan elämäkertaa tai elämäntaromani, vaan "romaani kauneuden kokemisesta", kuten kirjailija asian ilmaisee. Merikoskikerho tässäkin tulee mieleen.

Rintala oli käymässä Oulussa ja "vieraili" Merikoskikerhossa, jolla, jos oikein muistan, oli menossa vuosittainen muu vaalikokous. Kauppalubin kabinetissa istuttiin, mutta Paavo oli kai istunut jo ennen kokousta, niin että oli intoa ja ideoita täynnä. Muistan sen niin hyvin sen takia, kun välillä tuntuu, että se olikin Paavo, joka johti puhetta. Kaikessa ystävytydessä. Mutta muistelen samalla, että sinä iltana hän intoutui maalaillemaan sanoilla ilmaan eräänlaista ehkäpä ensi versiota teoksesta, joka sitten painettuna sai nimen Jumala on kauneus.

Sellaista se taiteellinen yhdessäolo joskus tuottaa.

Tässä on nyt näytteillä Vilho Lammen Huijarit, joka tuskin oli niiden tilanpuutteen takia palautettujen 70 joukossa.

KALTI

Vilho Lammen suurikokoinen (1,40 x 1,90 m) öljyvärimaalauksensa "Huijarit". Tämän väritöitä ja tunnelmaltaan vahvoihin vaikutuksiin on saanut apteekkari N. H. Malin Limingasta. Työ oli mm. Moskovan näyttelyssä 1934 ja tulee Oulun taidepäiville 10.—12. 4. Vilho Lammen muistonäyttelyyn.